

vară, dar hiperbolizat, ca unul care înfringe atît intemperii, cît și uitarea sau moartea. Sub un astfel de covor vibrînd nu numai de gingășia fiecărei corole în parte, ci și de beția ochilor amețiți ca efect al profuziunii, se simte muntele. Cînd unul dintre eroi, Prislea, cade străpuns de un cirac al Căvalerului Negru, sugestia eternizării o dă același covor multicolor în faldurile căruia dispăre cel răpus. Cai falnici, individualizați cu umor, bat cu copite nerăbdătoare în stănoagele unui grajd princiar, pentru ca în a doua parte a piesei un număr egal de balauri placizi să ia loc în boxele de pivniță unde îi crește întunecatul lor stăpîn. Decorul, redus la un circular zăbrelit, mizează așadar masiv pe imaginația publicului, ceea ce se acordă perfect cu orice poveste care se respectă. Vizualizarea s-a lovit de probleme mai complicate în cazul costumelor, unde soluția aleasă este, de fapt, dicotomică: veșminte țărănești de-abia stilizate pentru eroii basmului dintotdeauna, pe de o parte, blouson de skai, blue-jeans și alte elemente sportiv-provocatoare pentru echipamentul protagoniștilor malefici, plasați astfel, prin atribute exterioare, în contemporaneitate. Destul de curios, hibridul se dovedește artisticeste viabil, iar explicația nu poate fi străină de ideea de bază a „Poveștilor de aur” — perenitatea valorilor pe care le luăm mereu cu noi, ca pe niște aliați credincioși, spre a ne ajuta să învingem mereu alte conspirații ale întunericului... Compusă și interpretată de Nancy Brandes, muzica înclină spectacolul pe latura sa poetică, prin melopee strălucitor decupate la orga electronică, dar succesele cele mai evidente le-au înregistrat cîteva cîntece intens ritmate, voioase și nesofisticate, cum este cel punctat de baroasele meșterilor fierari pe o nicovăla bine temperată! Dansuri sau, mai bine spus, măsuri de dans tratate în maniera baletului mecanic precum și dueluri cu suspens completează mijloacele reunite fără prejudecăți de Ion Cojar, într-o montare al cărei defect major se rezumă la meandre evitabile. Caratele poveștilor de aur trădează și cîteva procente de aliaj...

O distribuție uriașă animă lanțul mult resfirat al filelor de basm, distribuție în care recunoaștem desne multe din talentele adesea afirmate — cu alte prilejuri — ale teatrului: Daniela Anencov, Genoveva Preda, Alexandrina Halic, Florina Luican, Aura Andrițoiu, Romeo Stăvăr, Gheorghe Vrînceanu, Mircea Mușatescu, Lucian Muscurel, Val. Lefescu, Mugur Arvunescu, Șerban Cantacuzino și alții, cărora li s-au adăugat noi prezențe cu relief scenic ca Boris Petroff, Sibylla Oarcea, Constantin Fugașin. Am exagera însă afirmînd că noul spectacol al Teatrului „Creangă” ar aparține actorilor, regizorului, coregrafului sau... scriitorului-director. Tensiunea lui dramatică reală sau virtuală poate fi realizată doar în contact cu publicul, cu sala, cu micii-mari spectatori.

Ștefan Iureș

Teatrul Evreiesc de Stat

TEVIE LĂPTARUL

după Șalom Alehem

Data premierei : 21 martie 1975.

Dramatizarea : BENNO POPLIKER.

Regia : ADRIAN LUPU ; Scenografia : DIANA IOAN POPOV ; Muzica H. MAIOROVICI. Distribuția : SAMUEL FISCHLER (Tevie) ; SEIDY GLUCK și BEATRICE STEINMETZ (Golde) ; LEONIE WALDMAN-ELIAD (Teitl) ; LUCIA MAIER (Have) ; TRICY ABRAHOVICI (Hudl) ; MIHAELA KREUTZER (Beilke) ; RUDY ROSENFELD (Percik) ; MANO RIPPEL (Leizer Volf) ; AVRAM NALMARK (Pedotter) ; BEBE BERCOVICI (Pețitorul) ; SAMY GODRICH (Jandarmul) ; ISAC CASSVAN (Primarul) ; RADU CRISTEA și PETRE DOBRE (Fedea).

Teatrul Evreiesc va împlini, în curînd, 100 de ani de existență, la noi și în lumea întreagă. Echipa de la T.E.S. s-a angajat să cinstească evenimentul, prin a da o nouă viață scenică dramatizării romanului Tevie Lăptarul. Reluat, în repetate rînduri, în repertoriul TES-ului, alături de alte scrieri reprezentative ale lui Șalom Alehem, Tevie Lăptarul a dobîndit, de fiecare dată, în mod spontan, o largă audiență la public, chiar și la cel mai puțin familiarizat cu limba idiș.

Asemeni altor pagini din tezaurul literar al lumii și al tuturor timpurilor, care în ciuda extremei lor simplități — sau poate tocmai datorită ei — sînt de o inegalabilă frumusețe, și povestea lui Tevie cel necăjit, care îndură nedreptatea și suferința fără să-și piardă tăria sufletească, încrederea în semeni și în viitorul mai bun al omenirii, se relevă peste ani, measemuit de frumoasă în fermecătoarea ei simplitate. Atît timp cît, undeva în lume, un om mai este prigonit, atît timp cît între săraci și bogați nu se poate afla o punte de înțelegere, și cît munca și cinstea omului pașnic sînt batjocorite, Șalom Alehem vine să le trimită prin Tevie al său o rază de speranță, un semn de îmbărbătare. Există în Tevie cel înțelept, în destinul dramatic al acestui gospodar pașnic și prigonit, victimă a prejudecăților și discriminărilor de tot soiul, atîta umanism, atîta poezie, atîta durere, atîta amară filozofie,

Lucia Maier (Have), Samuel Fischler (Tevie), Petre Dobre (Fedia) și Leonie Waldman-Eliad (Teitl)

incît el poate fi pe drept socotit un permanent simbol al omenirii ultragiata, cu profunde rezonanțe și semnificații, dincolo de timp și de istorie.

Generate și pecetluite de lupta și protestul împotriva unei orînduiri sociale nedrepte, ideile și principiile umanitare ale lui Tevie sînt dintre cele care se ascultă însoțindu-se mereu de grele meditații.

Desigur, cum se întîmplă de obicei, nici în cazul de față dramatizarea nu reușește să ofere întreagă bogăția de imagini, complexitatea și strălucirea structurii originare, să releve, în toată incomparabila ei frumusețe și putere emoțională, tonalitatea specifică a creației marelui umorist, acel amestec bizar și rafinat, extrem de subtil, de zîmbet și lacrimă. Să mai adaug că și trecerea anilor și-a pus pecetea pe dramatizarea lui Benno Poplker. Față cu nivelul și gustul evoluat al spectatorului contemporan ea prezintă o seamă de aspecte vetuste și neîmpliniri, ne gîdim la linearitatea acțiunii, schematismul unor personaje (mai ales cele de la polul

negativ al conflictului), rarefiera substanței dramatice în partea a doua, cu lungimile oboseitoare din final. Toate acestea s-au răsfrînt și asupra montării actuale, deși regia și interpretii au cheltuit mult talent și energie pentru a le depăși.

Totuși *Tevie Tătarul*, în actuala versiune — semnată de regizorul Adrian Lupu — cerește prin acuratețe, prin încercarea de a îmbogăți textul cu amănunte scenice semnificative, prin descifrarea atentă a ideilor și grija pentru comunicarea lor clară și emoționantă într-o tonalitate gravă, fapt care a blocat, în chip fericit, accentele melodramatice. Caracterizarea judicioasă a personajelor, relațiile sincere și spontane dintre interpreți, strădania de a duce mai departe, și pe cît posibil mai adînc, sensurile filozofice ale textului au conferit înduioșătoarei povești a lui Șalom Alechem o mare putere de convingere, au permis transmiterea mesajului în zona simbolului dincolo de fabula textului. Impresionantă s-a arătat destoinicia regizorului în a tălmăci, cît mai adecvat și substanțial, viața, umanitatea dramei, de a crea simplu, fără supralicitări, fără prisos de demonstrație, climatul spiritual și moral propriu operei. Spectacolul prezintă cu mare concretețe viața și problemele de viață ale familiei lui Tevie, ritualul muncii, al așezării la masă, al odihnei. Într-o imagine scenică simplă și sugestivă, se concretizează cu sensibile nuanțe timpul acțiunii, dimineața, mijlocul zilei, seara, cu îndeletnicirile specifice unei harnice gospodării țărănești: dereticatul curții și al casei, curățatul bidoanelor de lapte, bătutul untului, spălatul rufelor etc. Prin interpretarea poetică, esențializată, a tuturor factorilor care o compun, acțiunea reușește să evite alunecarea în naturalism sau în pitoresc gratuit, să se înalțe, astfel, în zona generalizărilor.

Cadrul plastic, stilizat cu gust și rafinament, al Dianei Ioan Popov conferă, dintru început, o înaltă ținută montării. Compus dintr-o platformă de lemn înclinată, pe care sînt construite două izbe din lemn masiv, străjuite de garduri de nuiele cu ucele de lapte înfpte în pari (poate au fost prea multa asemenea garduri), cu o căruță la mijloc, cu o masă lungă de lemn într-o parte și cu o salcie plîngătoare deasupra, cu un pătrat albastru pe fundal pe care se proiectează o porțiune de cer cu nori involburati, decorul (dincolo de unele tente idilice) e cel dintîi care vine să imprime spectacolului poezie și forță emoțională.

Neîndoielnică este reușita regizorului în munca cu actorii și mai ales o mare reușită este interpretarea lui Samuel Fischler în rolul titular. Printr-o trăire autentică și sinceră a dramei eroului, prin relevarea expresivă a datelor proprii personajului (înțelepciune, bunătațe, robustețe morală, adîncă simțire), punctate printr-un joc sobru și concentrat, actorul creează imaginea vie și complexă a personajului. Maturitatea interpretării, sigu-

ranța și virtuozitatea tehnică, alternarea organică a diferitelor stări dramatice, îmbinarea armonioasă a disperării cu stări de învioreare optimistă, sfîșietoarele tînguii din momentele grele de cumpănă, au conferit personajului aură tragică și o poezie tristă.

Dintre ceilalți interpreți am remarcat-o, încă o dată, pe Tricy Abramovici pentru sensibilitatea și grația, pentru sinceritatea cu care a înfățișat chipul fetei lui Tevie, care se hotărăște să-și urmeze soțul pe drumul, plin de primejdii, al luptei revoluționare.

Seidy Glück, Leonie Waldman-Eliad, Mihaela Kreutzer, Lucia Maier, Rudy Rosenfeld, Manno Rippel s-au încadrat cu bune rezultate în spectacol, marcînd efortul de a crea individualități pregnante. Acest efort merită semnalat, cu atît mai mult, cu cît era necesar să se învingă handicapul unor roluri destul de sumar schițate în textul dramatizării. Acest handicap n-a putut fi trecut însă cu același succes și de Avram Naimark și Bebe Bercovici care, în redarea personajelor lor, au apelat la clișee, la deprinderi teatrale exterioare, de mult învechite.

Sînt pete care nu întunecă, însă, culoarea și valoarea de ansamblu a acestei montări de ținută.

V. D.

Teatrul de Stat din Sibiu

CU OLTENCELE NU-I DE GLUMIT

de Gh. Vlad

Ani de-a rîndul reporter, Gh. Vlad a cutreierat cu carnetul de note în buzunar țara în lung și-n lat, bătătorind cărări mai umblate și mai puțin umblate. Observator și martor atent, el a surprins în notele sale de călătorie faptele de viață semnificative ca și pe cele mărunte, aparent banale, pe eroii unor întîmplări de seamă ca și pe figuranții din umbră. Tuturor acestor fragmente de viață și acestor personaje, după scrierea repor-

Constantin Stănescu (Pantelimon Bucă) și Nicu Niculescu (Ilie Beșleagă) în „Cu oltencele nu-i de glumit” de Gh. Vlad

